

Respons

Hviterussland: Forhold for homofile

- Lovverket
- Holdninger til homofile
- Homofile arrangementer
- Problemer med registrering

Lovverket

Homoseksuelle handlinger mellom menn ble avkriminalisert i 1994. Det er imidlertid ikke noe forbud i Konstitusjonen (1994) mot diskriminering på grunn av seksuell legning (Utrikesdepartementet 2012).

Det er ingen ordning for ekteskap mellom to homofile, og det er heller ingen partnerskapslov i Hviterussland (Utrikesdepartementet 2012).

I fredstid får homofile ikke lov til å tjenestegjøre i militæret (Utrikesdepartementet 2012).

Holdninger til homofile

Homofile, bifile og transpersoner er lite synlige grupper. ILGA-Europe (2013, s. 57) hevder at homofobi og transfobi er utbredt i Hviterussland. Diskriminering av homofile er utbredt, og trakassering forekommer (U.S. Department of State 2014).

Det rapporteres med jevne mellomrom om vold mot homofile. Politiet forholder seg til tider passivt i slike sammenhenger (Utrikesdepartementet 2012). Det foreligger også spredte rapporteringer om at politiet selv i enkelte tilfeller har gått voldelig til verks overfor homofile (AP 2013).

Myndighetspersoner uttaler seg ikke sjeldent nedlatende om homofile (Utrikesdepartementet 2012). I mars 2012 uttalte president Lukasjenko at det er bedre å være diktator enn homofil (Reuters 2012).

På grunn av den generelt negative holdningen i samfunnet vil normalt heller ikke opposisjonspartier og menneskerettsorganisasjoner åpent støtte seksuelle minoriteters

rettigheter (Utrikesdepartementet 2012). Som eksempel angrep medlemmer av den opposisjonelle Malady Front i april 2012 LHBTI-aktivister¹ som deltok i Tsjernobyl-marsjen. De ble fratatt sine regnbue-flagg og tvunget til å gå bakerst i toget (ILGA-Europe 2013, s. 57). Et annet eksempel var da Zianon Pazniak, tidligere presidentkandidat og leder av det opposisjonelle BPF-partiet,² i november 2012 tok til orde for å kriminalisere homoseksuelle handlinger (ILGA-Europe 2013, s. 57).

Det er en utbredt oppfatning hos myndighetene og blant folk flest at homofili er noe tillært og smittsomt. Homoseksualitet ble fra 2002 offisielt ikke lenger regnet som en sykdom, ifølge Equal Rights Trust (2013, s. VII). Utrikesdepartementet (2012) hevder derimot at helse- og forsvarsmyndighetene regner homoseksualitet som en sykdom, og klassifiserer den som en lettere personlighetsforstyrrelse.

Arrangementer

Myndighetene har gjentatte ganger nektet tillatelse til arrangementer under henvisning til blant annet «tekniske» problemer, og til «timingene». Det var tilfellet blant annet 11. desember 2013 da LHBTI-aktivister ønsket å arrangere et demonstrasjonstog, og 12. desember 2013 da homofile ønsket å arrangere et møte. GayBelarus National Youth Civic Association mente at avslagene gjenspeilte myndighetenes forakt for sivil og politisk frihet i Hviterussland (RFE/RL 2013b). I november 2011 ble det arrangert en såkalt pridedfestival i Minsk. En mindre parade ble også gjennomført, til tross for at arrangørene hadde fått avslag på sin søknad. Paraden forløp for øvrig uten voldsomheter eller provokasjoner (Utrikesdepartementet 2012). Myndighetene ga heller ikke i 2012 tillatelse til å arrangere (den åttende) Minsk Gay Pride, men det ble likevel avholdt 15 arrangementer (ILGA-Europe 2013, s. 57).

Problemer med registrering

Foreninger for homofile, bifile og transpersoner møter i likhet med mange andre ikke-statlige organisasjoner mange problemer, som vanskeligheter med å bli registrert, finansielle problemer, krav til lokaler og infløkte regler (Utrikesdepartementet 2012). I desember 2011 ble den homofile organisasjonen Alternative Plus Human Rights Center nektet registrering. Begrunnelsen var feil i informasjonen som fulgte søknaden, blant annet stavefeil og ukorrekt fødselsdato på noen av organisasjonens grunnleggere (U.S. Department of State 2013). I januar 2012 ble Human Rights Project Gay Belarus nektet registrering. Igjen var begrunnelsen formelle feil eller unøyaktigheter i søknaden. Navnene på to av organisasjonens 61 grunnleggere var stavet feil, og fødselsdatoene deres var også feil (Amnesty International 2013).

GayBelarus, også kjent som Lambda, forsøkte så sent som i januar 2013 å bli registrert. Ifølge aktivister førte søknaden til at myndighetene la et økende press på dem. De hevdet at politiet innkalte dem til utspørring, raidet deres klubber, ydmyket dem og i ett tilfelle brukte fysisk vold (RFE/RL 2013a). FNs Spesialrapportør for menneskerettigheter (UN Special Rapporteur on the situation of human rights in Belarus 2013, s. 19) skriver at 67 av de 71 medlemmene

---

¹ LHBTI: lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og intersex-personer.

² BPF-partiet het tidligere Den hviterussiske folkefronten.

som var med å grunnlegge GayBelarus, etter avslaget ble innkalt av narkotika- eller trafikkpolitiet for en samtale. De som nektet, ble oppsøkt av politiet, hjemme eller på jobben, mens en note som avslørte deres legning ble sendt til deres arbeidssted.

De fleste foreninger for homofile, bifile og transpersoner finnes i Minsk. Men også andre steder finnes det mindre grupper (Utrikesdepartementet 2012).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Amnesty International (2013). *Annual report 2013. Belarus*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://amnesty.org/en/region/belarus/report-2013> [lastet ned 7. januar 2014]
- AP, dvs. Associated Press (2013, 15. februar). Belarus cracks down on gay activists. *SFGate*. Tilgjengelig fra <http://www.sfgate.com/world/article/Belarus-cracks-down-on-gay-activists-4283887.php> [lastet ned 28. mars 2014]
- Equal Rights Trust (2013, november). *Half an hour to spring. Addressing discrimination and inequality in Belarus: Executive summary*. London: Equal Rights Trust. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/529c63c84.html> [lastet ned 14. februar 2014]
- ILGA-Europe (2013). *Annual review of the human rights situation of lesbian, gay, bisexual, and intersex people in Europe*. Brussel: ILGA-Europe. Tilgjengelig fra <https://dl.dropboxusercontent.com/u/15245131/2013.pdf> [lastet ned 6. januar 2014]
- Reuters (2012, 4. mars). Belarus's Lukashenko: "Better a dictator than gay". *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/2012/03/04/us-belarus-dicator-idUSTRE8230T320120304> [lastet ned 27. februar 2014]
- RFE/RL (2013a, 10. desember). Pressure mounts on Belarusian LGBT community. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/content/belarus-pressure-gay-rights/25196260.html> [lastet ned 3. januar 2014]
- RFE/RL (2013b, 11. desember). Belarusian gay-rights events banned, but activists vow to continue. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/content/belarus-gay-pride-banned/25196976.html> [lastet ned 3. januar 2014]
- UN Special Rapporteur on the situation of human rights in Belarus (2013, 18. april). *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Belarus*. Geneve: UN Human Rights Council. Tilgjengelig fra http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session23/A-HRC-23-52_en.pdf [lastet ned 24. februar 2014]

Respons Hviterussland: Forhold for homofile

- U.S. Department of State (2013, 19. april). *Country Reports on Human Rights Practices for 2012: Belarus*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2012&dliid=204263> [lastet ned 10. april 2014]
- U.S. Department of State (2014, 27. februar). *Country Reports on Human Rights Practices for 2013: Belarus*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2013&dliid=220256> [lastet ned 10. april 2014]
- Utrikesdepartementet (2012). *Mänskliga rättigheter i Vitryssland 2011*. Stockholm: Utrikesdepartementet. Tilgjengelig fra <http://www.manskligarattigheter.se/DownloadCountryReport/Get/?f=DM5%2fEuropa+och+Centralasien%2fVitryssland%2c+MR-rapport+2011.pdf> [lastet ned 12. mars 2014]

© Landinfo 2014

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.